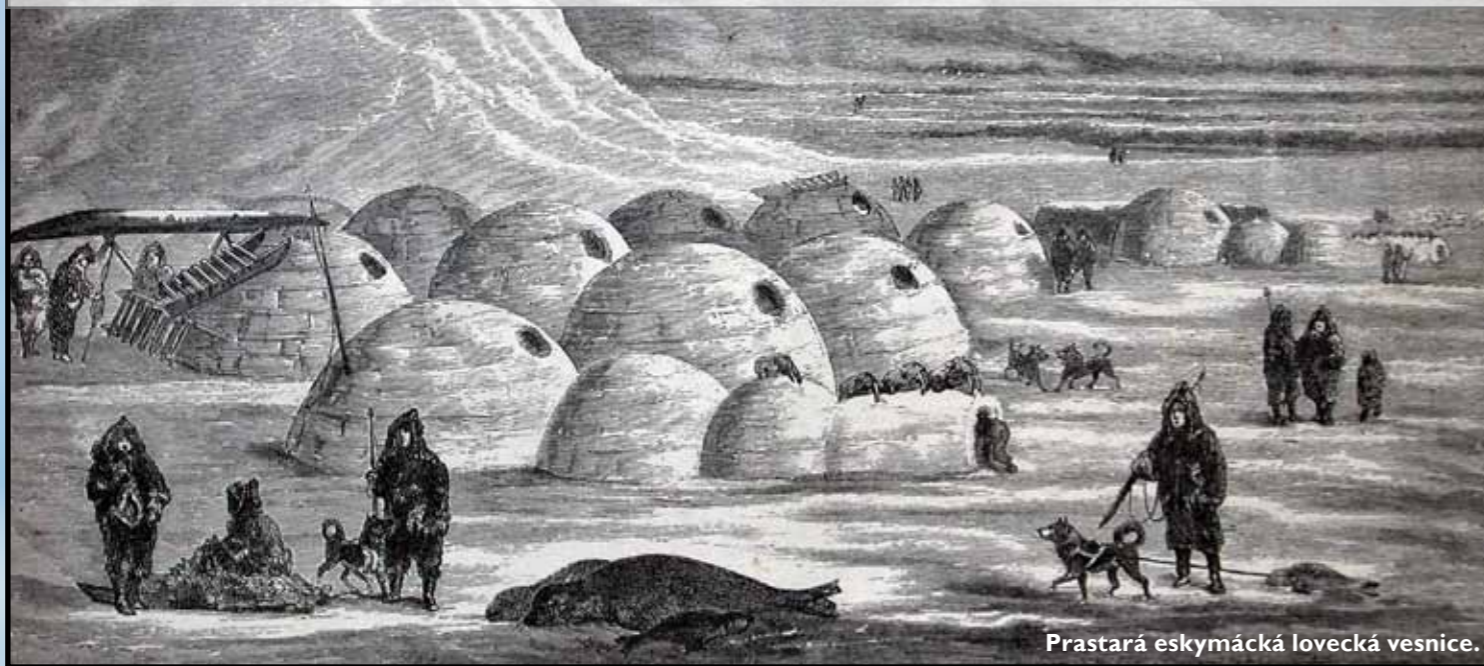

MRAZIVÉ NOCI V TEPLÉM ... SNĚHU

Prastará eskymácká lovecká vesnice.

Metrové závěje, husté sněžení, sníh všude, kam se podíváš. Jak jste jistě poznali, nejedná se o popis letošní zimy, ani o blouznění vyvolané lednovými teplotami, ale jde spíše o vzpomínku na pozeňanější časy, kdy pořádná zima byla samozřejmostí a nikoliv vzácností. Sníh je totiž dokonalý materiál, dají se z něj uplácet aerodynamické kouličky, stavět bachratí sněhuláci, kutat chodby a záhraby a samozřejmě se po něm lze za pomoci všech možných prkýnek a udělatek i klouzat. Jsou ovšem i zimy, které umožňují něco víc než jen plácání sněhuláků a házení kuliček, zimy, které přímo vybízejí k postavení eskymáckého iglú. Stavba sněhového obydlí není jednoduchá, jde o nejvyšší sněhové umění, ale když jsem to zvládl já, tak vy určitě také.

Mistři ve stavění iglú jsou samozřejmě Eskymáci, pro které je sněhový příbytek každodenní realitou. Je ovšem nutno podotknout, že praví Eskymáci používají ke stavbě sníh starší padesát let (!), ze kterého vyřezávají úzké bloky o rozměru zhruba 50 x 50 cm. Používají k tomu buď speciální sněhovou mačetu, nebo zvláštní úzkou pilu, se kterou ve dvou lidech dokáží postavit sněhový dům už za dvě hodiny. A ani se u toho moc nezpotí.

Je ovšem nutno poznamenat, že pot je v krajích věčného ledu velmi nebezpečný, neboť ochlazuje tělo, působí zvlhnutí oblečení, a tím i snížení jeho izolačních vlastností. Toto varování platí ale i pro nás. Pokud se rozhodnete postavit iglú a následně v něm přenocovat, dejte si pozor na zpočení, neboť vlhký svetr vás v mrazivé noci

moc nezahřeje a při extrémních teplotách může pot na těle i zmrznout. Z tohoto důvodu mají polárníci vždy dvě sady oblečení. Tu studenější používají na pochod a práci, při které se zahřejí pohybem, a tu teplejší na spánek a odpočinek.

V dobře postaveném iglú lze docela pohodlně bydlet, neboť rozdíl mezi venkovní a vnitřní teplotou může dosahovat i neuvěřitelných 50 stupňů. Nepočítejte ovšem s tím, že když je v našich krajínách kolem nuly, takže v iglú budete mít menší saunu. Měření, která prováděl polární badatel Stefansson, probíhala při venkovních -45 stupních! U podlahy naměřil -7 °C, ve výši ramen sedícího člověka již +4 °C, a pod stropem neuvěřitelných +16 °C nad nulou. Sníh je totiž výborný izolant a teplo se v iglú drží jako v bublině.

Obyvatelé arktických krajín ovšem nestaví své obydlí rovnou na zemi, ale na tlusté vrstvě sněhu se vchodem pod úroveň podlahy, který může být snadno zakryt sněhem. Dnešní doba ovšem romantice nepřije a sami Eskymáci bydlí raději v kvalitních dřevěných domech a svůj typický sněhový příbytek staví pouze v okamžicích ohrožení, když je na cestách nenadále zastihne sněhová bouře. I když se u nás nedá očekávat, že by nás nečekaně zastihla vánice (obzvláště tuto zimu), přesto se neohroženě pustíme do stavby sněhového obydlí.

Jak na to?

Nejdůležitější je samozřejmě kvalitní stavební materiál. Nejlepší je vyšší vrstva staršího a uleželého sněhu. Ne vždy je ovšem takový sníh k dispozici, ale zásadní podmínkou je jeho stáří. Z čerstvě napadaného prašanu, který není ještě dostatečně spojen, nelze často uválet ani sněhuláka, natož postavit iglú. Ideální na vytváření kostek je sníh, který prošel oblevou a pak znovu zmrzl. Odstraňte opatrně horní vrstvy lehčího sněhu, případně je uplácejte lopatou. Takto připravenou plochu nechte dvacet minut odpočinout, aby se mezi vločkami vytvořily nové pevné vazby. Do takto upraveného sněhu již nešlapejte, jinak vzniknou malé trhliny a sněhové cihly se vám budou lámat.

Vzhledem k našim zimním podmínkám je lepší vyřezávat spíše pravidelné kvádry, které lépe drží, a stavba je jednodušší. K jejich vytváření je nejlepší širší sněhová lopata. Nejnutnější podmínkou při stavbě je metoda pokládání sněhových bloků do spirály, tak, jak je to na obrázku na vedlejší straně. Dodržením tohoto postupu se vám i při větším mrazu, kdy sněhové cihly nechtějí lepit, podaří zaklenout pěknou kopuli. V opačném případě lze střechu vytvořit pouze za oblevy a ve spolupráci více stavečů.

Sněhové cihly je nutno pokládat „přes spáru“, tak jak to činí i zedníci při stavbě domu. Jednotlivé kvádry se budou takto vzájemně podpírat. Pokud bude stát sněhové obydlí přímo na zemi, připojte k němu menší tunel, který vás ochrání před studeným vzduchem. Dávejte ovšem pozor na směr větru, ať vám přímo dovnitř nefouká ledový severák. Počítejte s tím, že i ve více lidech vám bude stavba iglú trvat minimálně čtyři hodiny. Během celého procesu budete obaleni sněhem a je nutno se vybavit kvalitním, nejlépe nepromokavým oblečením a náhradními rukavicemi.

Den se nachýlil a noc se přiblížila...

Pokud jste dodrželi všechny pokyny, stojí před vámi krásný eskymácký dům. A každé obydlí je určeno k tomu, aby se v něm bydlelo. Nejprve je nutno z několika karmatek nebo nafukovacích matrací vytvořit dobrou podlahu, která vás bude chránit od promrzlé země. Sníh propouští dostatečně vzduchu, takže není potřeba vytvářet zvláštní dýchací otvory. Jiná situace nastane, pokud zapálíte svíčku, nebo vařič, neboť od ohně vznikají nebezpečné zplodiny. Vyvrtejte zhruba v třetině výšky malé větrací otvory a ty pak ucpěte třeba rukavicí. V dobře vytvořeném iglú a v kvalitním spacáku lze strávit i pohodlnou noc. Nejlepší spacák pro tuto příležitost je z dutého vlákna, které i při navlhnutí stále dobře izoluje. Spacák z peří je sice lehčí, ale ve vlhku ztrácí svoje izolační schopnosti. Nezapomeňte, že i v zimě vypotíte přes noc skoro jeden litr vody, a proto není vhodné se balit do nepro-

Stavba iglú v arktických podmínkách.

dyšných látek. Stejně tak se nedoporučuje strkat hlavu do spacáku. Je lepší si dát několik čepic než se ráno probudit v louži vody. Stejně tak je vhodnější si dát spíše více vrstev oblečení než jeden teplý svetr. Nejlépe totiž izoluje vzduch mezi těmito vrstvami. Do spacáku si schovejte i boty, neboť není horšího utrpení, než lézt ráno do vymrzlých studených bot. Před usnutím si dopřejte tučnou večeři, která vašemu tělu poskytne dostatek energie na studenou noc. Nikdy ale nespěte v iglú sami, pozvěte své kamarády nebo rodiče, neboť ve dvou je i zima méně chladná.

Mnoho teplých zimních nocí přeje Zbyněk

Kladení bloků do spirály

